

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0526U000053

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 03-03-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бобось Ірина Макарівна

2. Iryna M. Bobos

Кваліфікація: к. с.-г. н., доц., 06.01.06

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5193-7192

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 06.01.06

Назва наукової спеціальності: Овочівництво

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 20-03-2026

Спеціальність за освітою: агрономія

Місце роботи здобувача: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, Київ, 03041, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 74.844.04

Повне найменування юридичної особи: Уманський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493787

Місцезнаходження: вул. Інститутська, Умань, Уманський р-н., 20301, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, Київ, 03041, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 68.35.31, 68.35.51, 68.35.03

Тема дисертації:

1. Науково-методологічні основи розширення різноманіття малопоширених бобових овочевих культур у Лісостепу України
2. Scientific and Methodological Foundations for Expanding the Diversity of Underutilized Leguminous Vegetable Crops in the Forest-Steppe of Ukraine

Реферат:

1. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора сільськогосподарських наук зі спеціальності 06.01.06 – овочівництво (Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина) – Уманський національний університет, Умань, 2026 р. Кваліфікаційна наукова праця спрямована на вирішення актуальних теоретичних та науково-практичних питань щодо ботанічних, біологічних, морфологічних і споживчих закономірностей формування урожайності та якості товарної продукції й насіння малопоширених культур з родини бобові (Fabaceae). Розроблено прийоми щодо формування та використання колекції генетичних рослинних ресурсів (40 сортозразків) у селекційному процесі з метою створення нових сортів для подальшого введення у культуру та впровадження у виробництво вігні спаржевої здійснено комплексну оцінку (*Vigna unguiculata* (L.) Walp. subsp. *sesquipedalis* (L.) Verdc.) та вдосконалено складові технології вирощування їхньої товарної

продукції й насіння доліхоса (*Dolichos lablab* L.), тетрагонолобуса (*Tetragonolobus purpureus* Moench.), сої овочевої (*Glycine max* (L.) Merr.), гуньби голувої (*Trigonella coerulea* (Desr.) Ser.) й гуньби сінної (*Trigonella foenum graecum* L.). Новизна роботи полягає у теоретичному обґрунтуванні складових технологій вирощування та виявленні загальних закономірностей продукційних процесів малопоширених бобових овочевих культур (вігна спаржева, доліхос, тетрагонолобус, соя овочева, гуньба голува, гуньба сінна), проведені комплексного дослідження методів реалізації їхнього продуктивного потенціалу з високою адаптивною здатністю. Виявлено закономірності екологічної і сортової мінливості популяційних ознак малопоширених бобових овочевих культур і стабільність їх прояву з використанням ймовірно-статистичних методів для впровадження їх у селекційний процес і виробництво для забезпечення ринку свіжою та переробленою овочевою продукцією. Виділено цінний вихідний матеріал і було створено перший кущовий сорт вігни спаржевої Кафедральна, який характеризується урожайністю бобів-лопаток – 10,4 т/га, тривалістю періоду вегетації – 95 діб, висотою рослин – 48,5 см, стійкістю до вилягання – 9 балів, стійкістю до обсіпання – 9 балів, умістом сирого протеїну в бобах-лопатках – 3,2 %, масою 1000 насінин – 182 г.

2. Dissertation for the Doctor of Agricultural Sciences degree in the specialty 06.01.06 – Vegetable Growing (H Agriculture, forestry, fisheries and veterinary medicine) – Uman National University of Horticulture, Uman, 2026. The qualification scientific work aims to solve relevant theoretical and scientific-practical issues related to the botanical, biological, morphological, and consumer patterns of yield formation and quality of marketable products and seeds of underutilized crops of the family Fabaceae. Techniques have been developed for forming and utilizing a collection of plant genetic resources (40 accessions), conducting a comprehensive evaluation for the creation of new varieties with subsequent introduction into cultivation and implementation in production of yardlong bean (*Vigna unguiculata* (L.) Walp. subsp. *sesquipedalis* (L.) Verdc.), lablab (*Dolichos lablab* L.), winged bean (*Tetragonolobus purpureus* Moench.), vegetable soybean (*Glycine max* (L.) Merr.), blue fenugreek (*Trigonella coerulea* (Desr.) Ser.) and fenugreek (*Trigonella foenum-graecum* L.), as well as improvement of cultivation technology elements and production measures for marketable produce and seed. The novelty of the work lies in the theoretical substantiation of the components of improved cultivation technology elements and the identification of general regularities in the production processes of less common leguminous vegetable crops: yardlong bean, lablab, winged bean, vegetable soybean, blue fenugreek, and fenugreek. This involved a comprehensive study of methods for realizing their productive potential with high adaptive capacity. The regularities of ecological and varietal variability of population traits of these less common leguminous vegetable crops, and the stability of their manifestation, were identified using probability-statistical methods for their implementation in the breeding process and production measures for marketable produce and seed to supply the market with fresh and processed vegetable products. Valuable initial material of bush-type yardlong bean was identified. The first bush variety 'Kafedralna' was created, characterized by: pod yield – 10.4 t/ha, vegetation period – 95 days, plant height – 48.5 cm, lodging resistance – 9 points, shattering resistance – 9 points, crude protein content in pods – 3.2 %, and 1000-seed weight – 182 g.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Освоєння нових технологій транспортування енергії, впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій, освоєння альтернативних джерел енергії

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Bobos I., Komar O., Havrys I., Shemetun O., Kokoiko V. Ecological stability, plasticity, and adaptability of cowpea varieties (*Vigna unguiculata* (L.) Walp. subsp. *sesquipedalis* (L.) Verdc.). *Scientific Horizons*. 2024. 27(5). 68–78. DOI: <https://doi.org/10.48077/scihor5.2024.68>
- 2. Bobos I., Komar O., Fedosiy I., Havrys I., Retman M. Research on the impact of planting schemes on the trait variability of *Vigna* varieties (*Vigna unguiculata* (L.) Walp. subsp. *sesquipedalis* (L.) Verdc.). *Scientific Horizons*. 2024. 27(9). 54–63. DOI: <https://doi.org/10.48077/scihor9.2024.54>
- 3. Bobos I., Komar O., Zavadzka O., Retman M., Iliuk, N. Ecological stability, plasticity, and adaptability of asparagus pea (*Tetragonolobus purpureus* Moench) under different sowing dates. *Scientific Horizons*. 2025. 28(3). 44–53. DOI: <https://doi.org/10.48077/scihor3.2025.44>
- 4. Bobos I., Komar O., Fedosiy I., Iliuk N., Siedova O. Influence of sowing dates on the ecological stability, plasticity, and adaptability of lablab bean (*Dolichos lablab* L.). *Scientific Horizons*. 2025. 28(4). 32–45. DOI: <https://doi.org/10.48077/scihor4.2025.32>
- 5. Bobos I., Fedosiy I., Zavadzka O., Tonha O., Olt J. Optimization of plant densities of dolichos (*Dolichos lablab* L. var. *lignosus*) bean in the right-bank of forest-steppe of Ukraine. *Agronomy Research*. 2019. 17(6). 2195–2202. DOI: <https://doi.org/10.15159/AR.19.223>
- 6. Bobos I., Fedosiy I., Zavadzka O., Komar O., Tonkha O., Furdyha M., Rucins A. Impact of Sowing Dates on the Variability of Different Traits of Fenugreek. *Rural Sustainability Research*. 2022. 47(342). 37–46. DOI: <https://doi.org/10.2478/plua-2022-0006>
- 7. Fedosiy I., Bobos I., Zavadzka O., Komar O., Tonkha O., Furdyha M., Polishchuk S., Arak M., Olt J. Research into properties of blue melilot and fenugreek cultivated using different sowing times. *Agronomy Research*. 2022. 20(1). 1030–123. DOI: <https://doi.org/10.15159/AR.22.005>
- 8. Aboltins A., Rucins A., Bobos I., Fedosiy I., Komar O., Zavadzka O., Sych Z., Havrys I., Retman M., Zavgorodniy V. Evaluation of Productivity and Morphological Variability of Asparagus Cowpea (*Vigna unguiculata* (L.) Walp. subsp. *sesquipedalis* (L.) Verdc.) Cultivars Intended for Vegetable Production. *Agronomy*. 2024. 14 (12). Article number: 2906. DOI: <https://doi.org/10.3390/agronomy14122906>
- 9. Бобось І.М. Вплив комплексного мікробного препарату “фосфонітрагіну» на урожайність бобів лопаток кущових сортів вігні овочевої (*Vigna sesquipedalis* (L.) w.s.wight.). *Збірник наукових праць Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків*. 2012. Вип. 15. С. 77–80.
- 10. Бобось І.М. Вплив строків сівби на продуктивність видів гуньби. *Сортовивчення та охорона прав на сорти рослин. Український інститут експертизи сортів рослин*. 2016. №3 (32). С. 69–73. DOI: [https://doi.org/10.21498/2518-1017.3\(32\).2016.75986](https://doi.org/10.21498/2518-1017.3(32).2016.75986)
- 11. Бобось І.М., Комар О.О. Насіннева продуктивність сортів вігні спаржевої (*Vigna unguiculata* (L.) Walp. subsp. *sesquipedalis* (L.) Verd.) *Вісник Уманського національного університету садівництва*. 2024. 1. С. 5–11. DOI: <https://doi.org/10.32782/2310-0478-2024-1-5-11>
- 12. Бобось І.М., Комар О.О. Фенологічні аспекти росту та розвитку тетрагонолобуса пурпурового (*Tetragonolobus purpureus* Moench.). *Вісник Уманського національного університету садівництва*. 2024. № 2. С. 50–54. DOI: <https://doi.org/10.32782/2310-0478-2024-2-50-54>
- 13. Bobos I.M., Komar O.O., Ivanytska, A.P. Influence of environmental conditions on seed productivity of asparagus cowpea varieties (*Vigna unguiculata* (L.) Walp. subsp. *sesquipedalis* (L.) Verdc.). *Bulletin of Sumy National Agrarian University. The Series: Agronomy and Biology*. 2024. 56(2). 3–9. DOI: <https://doi.org/10.32782/agrobio.2024.2.1>
- 14. Бобось І.М., Комар О.О., Іваницька А.П. Оптимізація густоти рослин тетрагонолобуса пурпурового (*Tetragonolobus purpureus* Moench.). *Аграрні інновації*. 2024. № 27. С. 23–29. DOI: <https://doi.org/10.32848/agrar.innov.2024.27.3>
- 15. Сич З.Д., Бобось І.М. Вігні овочева (*Vigna unguiculata* subsp. *sesquipedalis* та subsp. *unguiculata*) – перспективна бобова овочева культура в Лісостепу України. *Науковий вісник НУБіП України*. 2011. Ч. 1. Серія «Агрономія». Вип. 162. С. 235–242.

- 16. Сич З.Д., Бобось І.М. Господарсько-біологічні особливості сортів сої на зелений горошок і проростки. Науковий вісник НУБіП України. Серія «Агрономія». 2012. Вип. 176. С. 210–215.
- 17. Бобось І.М., Кокойко В.В. Грибна трава – перспективна ароматично-смакова рослина в Україні. Науковий вісник НУБіП України. Серія «Агрономія». 2013. Вип. 183. Ч. 1. С. 114–119.
- 18. Бобось І.М., Федосій І.О., Сич З.Д. Вплив термінів сівби на ріст і розвиток рослин доліхоса (*Dolichos lablab* L.). Plant and Soil Science. 2020. 11(2). 59–66. DOI: <https://doi.org/10.31548/agr2020.02.059>
- 19. Бобось І.М., Комар О.О. (2025). Вплив генотипу на ріст та розвиток сої овочевої (*Glycine max* (L.) Merr.) та її взаємозв'язок з агрометеорологічними умовами Правобережного Лісостепу України. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Агрономія і біологія». Том 61 (3), 46–54. DOI: <https://doi.org/10.32782/agrobio.2025.3.5>
- 20. Bobos I., Komar O., Fedosiy I. Assessment of growth and development of cowpea varieties based on phenological and morphological observations. Plant and Soil Science. 2022. 13(4), 7–16. DOI: [https://doi.org/10.31548/agr.13\(4\).2022.7-16](https://doi.org/10.31548/agr.13(4).2022.7-16)
- 21. Komar O., Bobos I., Fedosiy I. Adaptive Potential of Fenugreek Species at Different Sowing Times. Plant and Soil. 2022. Vol. 13. № 1. С. 17–26. DOI: [https://doi.org/10.31548/agr.13\(1\).2022.17-26](https://doi.org/10.31548/agr.13(1).2022.17-26)
- 22. Бобось І., Комар О., Топчій О. Ріст і розвиток сортів вігні спаржевої залежно від густоти рослин. Наукові доповіді НУБіП України. 2024. Том 20. №5. С. 9–20. DOI: <https://doi.org/10.31548/dopovidi/5.2024.09>
- 23. Bobos I., Komar O., Fedosiy I., Matvienko A. Phenological growth and development stages of asparagus pea (*Tetragonolobus purpureus* Moench.) under different sowing patterns in the conditions of the Right-Bank Forest-Steppe of Ukraine. Plant and Soil Science. 2025. 16(1). 37–51. DOI: <https://doi.org/10.31548/plant1.2025.37>
- 24. Bobos I., Sych Z., Komar O., Fedosiy I., Retman M. Evaluation of vegetable soybean (*Glycine max* L.) varieties by genotype–environment parameters: environmental plasticity, stability and adaptive response. Plant and Soil Science. 2025. 16(2). 9–24. DOI: <https://doi.org/10.31548/plant2.2025.09>
- 25. Сич З.Д., Бобось І.М. Овочева екзотика: монографія. Вінниця: ТОВ "Нілан-ЛТД". 2013. 272 с.
- 26. Сич З.Д., Бобось І.М. Малопоширені бобові овочеві рослини: вихідний колекційний матеріал і технології вирощування: монографія. К.: ЦП «Компринт», 2019. 172 с.
- 27. Бобось І.М., Федосій І.О., Комар О.О. Пажитник: різноманіття, цілющі властивості та технології вирощування: монографія. К.: ФОП Ямчинський О.В., 2021. 203 с.
- 28. Бобось І.М., Сич З.Д., Комар О.О. Вігна спаржева: вихідний колекційний матеріал і технології вирощування: Монографія. К.: «ЦП «Компринт», 2023. 223 с.
- 29. Bobos I., Fedosiy I., Komar O. Characters of growing the fenugreek greens (*Trigonella foenum-graecum*) for spices / Der Stand der Entwicklung von Wissenschaft und Technik im XXI Jahrhundert: Innovative Technik, Informatik, Architektur, Physik und Mathematik, Medizin, Biologie und Ökologie, Landwirtschaft. Monografische Reihe «Europäische Wissenschaft». Buch 22. Teil 1. 2023. С. 148–164.

Наукова (науково-технічна) продукція: сорти рослин; методи, теорії, гіпотези; аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість: створення принципово нової продукції (матеріалів, технологій тощо) для забезпечення експортного потенціалу та заміщенню імпорту; збільшення обсягів виробництва; поліпшення стану навколишнього середовища

Охоронні документи на ОПВ:

Сорти рослин, породи тварин

Свідцтво № 230516 про державну реєстрацію сорту Кафедральна вігні спаржевої *Vigna unguiculata* (L) Walp. subsp. *sesquipedalis* (L.) Verde. Номер і дата подання заявки 23493001 11.05.2023. Дата державної реєстрації 31.08.2023. Власник (власники) майнового права інтелектуальної власності на поширення сорту рослин: Національний університет біоресурсів і природокористування України. Автори: Бобось

I.M., Сич З.Д., Федосій І.О., Комар О.О. URL: <http://sort.sops.gov.ua/cultivar/view/20129/20026> Патент № 230332 на сорт Кафедральна вігни спаржевої *Vigna unguiculata* (L) Walp. subsp. *sesquipedalis* (L.) Verde. Заявка №: 23493001 Дата пріоритету: 11.05.2023 р. Дата державної реєстрації майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин: 10.08.2023 Володілець(льці): Національний університет біоресурсів і природокористування України. Автори: Бобось І.М., Сич З.Д., Федосій І.О., Комар О.О. URL: <http://sort.sops.gov.ua/cultivar/view/20129/20026>

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0107U002459, 0109U007113, 0114U003747, 0122U001637, 0120U105682

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тонха Оксана Леонідівна
2. Oksana L. Tonkha

Кваліфікація: д. с.-г. н., професор, 06.01.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0677-5494

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, Київ, 03041, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дідур Ігор Миколайович
2. Ihor Didur

Кваліфікація: д. с.-г. н., професор, 06.01.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6612-6592

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=5nWnGx0AAAAJ&hl=uk>

Повне найменування юридичної особи: Вінницький національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00497236

Місцезнаходження: вул. Сонячна, Вінниця, Вінницький р-н., 21008, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Овчарук Олег Васильович

2. Oleh V. Ovcharuk

Кваліфікація: д.с.-г.н., доц., 06.01.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1117-962X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Заклад вищої освіти "Подільський державний університет"

Код за ЄДРПОУ: 22769675

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський р-н., 32316, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Яценко Наталія Василівна

2. Nataliia V. Yatsenko

Кваліфікація: д. с.-г. н., професор, 06.01.06

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3334-0880

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Уманський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493787

Місцезнаходження: вул. Інститутська, Умань, Уманський р-н., 20301, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Господаренко Григорій Миколайович

2. Hryhoriy Gospodarenko

Кваліфікація: д.с.-г.н., професор, 06.01.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6495-2647

Додаткова інформація:**Повне найменування юридичної особи:** Уманський національний університет**Код за ЄДРПОУ:** 00493787**Місцезнаходження:** вул. Інститутська, Умань, Уманський р-н., 20301, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Любич Віталій Володимирович

2. Vitalii V. Liubych

Кваліфікація: д. с.-г. н., професор, 06.01.15**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0003-4100-9063**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Уманський національний університет**Код за ЄДРПОУ:** 00493787**Місцезнаходження:** вул. Інститутська, Умань, Уманський р-н., 20301, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Яценко Вячеслав Васильович

2. Viacheslav V. Yatsenko

Кваліфікація: доктор с.-г наук, 06.01.06**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0003-2989-0564**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Уманський національний університет**Код за ЄДРПОУ:** 00493787**Місцезнаходження:** вул. Інститутська, Умань, Уманський р-н., 20301, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****VIII. Заключні відомості**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Рябовол Людмила Олегівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Рябовол Людмила Олегівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Яценко Вячеслав Васильович

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна